

ISLAMSKA MISAO

Osnivač i izdavač: Fakultet za islamske studije, Novi Pazar

Za izdavača: Prof. dr. Enver Gicić

Glavni urednik: Prof. dr. Enver Gicić

Pomoćnik urednika: Prof. dr. Hajrudin Balić

Redakcija: prof. dr. Admir Muratović, prof. dr. Almir

Pramenković, hfz.doc. dr. Haris Hadžić, doc. dr. Siham Mevid

Šerijatski recenzent: prof. dr. Almir Pramenković

Tehnički urednik: Senad Redžepović

Lektor: Samir Škrijelj

Štampa: El-Kelimeh, Beograd

Tiraž: 500 primjeraka

Adresa redakcije: Fakultet za islamske studije,
ul. Rifata Burdževića 1, 36300 Novi Pazar

Štampanje ovog broja pomogla je Vlada R. Srbije - Kancelarija
za saradnju sa crkvama i verskim zajednicama

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

378:28

ISLAMSKA misao : godišnjak Fakulteta za islamske studije Novi Pazar /
glavni urednik Enver Gicić. - 2007, br. 1- . - Novi Pazar : Fakultet za islamske
studije, 2007- (Užice : Grafičar). - 24 cm

Godišnje.

ISSN 1452-9580 = Islamska misao (Novi Pazar)

COBISS.SR-ID 141771532

AUTONOMNOST CRKAVA I VJERSKIH ZAJEDNICA

PRIMJENA ZAKONA O CRKAVAMA I VJERSKIM ZAJEDNICAMA - PRIMJER ISLAMSKJE ZAJEDNICE U SRBIJI

Sažetak

Rad ima namjeru dati kratak osvrt na autonomnost crkava i vjerskih zajednica shodno važećim zakonskim aktima i ustavnim garancijama unutar Republike Srbije. Uzimajući u obzir činjenicu da je zbog propusta u primjeni zakona došlo do dualiteta određenih vjerskih zajednica, konkretno islamskih, s pravom se postavlja pitanje autonomnosti rada i funkcioniranja vjerskih zajednica koje nisu većinske na prostoru Srbije. Nas u ovom pogledu interesuje slučaj Islamske zajednice kao tradicionalne vjerske zajednice koja predstavlja muslimane na prostoru Srbije i način na koji ona ostvaruje svoja prava koja su joj, između ostalog, garantirana i Zakonom o crkavama i vjerskim zajednicama u Republici Srbiji. Tendencija rada jeste da kroz stvarne primjere predstavi izazove u primjeni i ostvarenju svojih zakonom

zagarantiranih prava. U radu će biti predstavljeni i konkretni problemi u ostvarivanju prava, kao i sam položaj jednog dijela organizacionih struktura unutar Islamske zajednice, tj. problemi medžlisa.

Ključne riječi: zakon, Ustav, Islamska zajednica, autonomnost.

The paper intends to give a brief overview of the autonomy of churches and religious communities in accordance with applicable legal acts and constitutional guarantees within the Republic of Serbia. Taking into account the fact that due to the omission in the application of the law, there was a duality of certain religious communities, specifically Islamic, the question of the autonomy of work and functioning of non-majority religious communities in Serbia is rightly raised. In this case, we are interested in the case of the Islamic Community as a traditional religious community that represents Muslims in Serbia and the way in which it exercises its rights, which are guaranteed by the Law on Churches and Religious Communities in the Republic of Serbia. The tendency of the work is to present, through real examples, challenges in the application and realization of its legally guaranteed rights. The paper will also present specific problems in the exercise of rights, as well as the position of a part of the organizational structures within the Islamic community, i.e. The Council "Medzlis" problems.

Keywords: law, constitution, Islamic community, autonomy

UVOD

Osnov za ostvarenje prava unutar jedne države jeste, prije svega, njen Ustav na koji se naslanjaju ostali zakoni i pravilnici o funkcioniranju države i državnog aparata. Zakoni su promjenjivog karaktera i može se reći da u sebi sadrže određenu dozu inkluzivnosti, ali i inflacije. Inkluzivnost se odnosi na proširenje i uređenje određenih zakonskih normi shodno vremenskim prilikama unutar države i okruženja, a inflacioni su u smislu trajanja i njegove stvarne primjene.

U zavisnosti od toga kako je država uređena, jedan dio zakona se usmjerava prema zvaničnom opredjeljenju i uređenju države. Kod nas na prostorima Balkana sve su države opredijeljene kao demokratske i sekularne. Da li su one takve u stvarnosti, to zavisi od primjene važećih zakonskih normi i sposobnosti izvršnog aparata da ih (zakone i propise) doslovno sprovede u djelo. Naša društva su u literaturi okarakterizirana kao društva u tranziciji, shodno činjenici da nakon raspada Jugoslavije svaka zemlja je „ponovo“ počela da gradi svoju nezavisnost i položaj u svijetu. Osobenost društava u tranziciji jeste da su u stalnoj dinamici i kretanju ka željenom cilju koji pored sopstveneog određenja određuju još i drugi „strani“ faktori iz Međunarodne zajednice.

Važan faktor u jednom društvu i državi čine crkve i vjerske zajednice, koje su svojevrstan servis za očuvanje religijskog identiteta svojih pripadnika. Institucionalno organizirane vjerske zajednice često su u poziciji korektora određenih društvenih pojava, a u skorijoj prošlosti su crkve i vjerske zajednice bile opterećene amnestiranjem događaja iz prošlosti. Njima se (crkvama i vjerskim zajednicama) pristupa onda kada je potrebno pobuditi suosjećanje sa drugim i drugačijim i pozvati na jedinstvo, poštovanje, suživot. Međutim, crkve i vjerske zajednice kao pravni subjekti su na ovim prostorima vrlo često marginalizirani uslijed političke sterilnosti i disfunkcionalnosti u kreiranju pogodnih prilika za sebe i svoje sljedbenike. Ovaj problem je uzrokovan ekonomskom

nesigurnošću, nedostatkom finansijske „likvidnosti“ da samostalno bez pomoći države realizira svoje projekte i aktivnosti. Samo one zajednice koje su ekonomski slobodne u stanju su u potpunosti sprovesti svoje namjere i ciljeve, bez bojazni da će biti osujećene.

Naša tema tretira jedan vrlo važan segment u stvarnom položaju i funkcioniranju crkava i vjerskih zajednica u Republici Srbiji. Samostalnost (autonomnost) koja je garantirana zakonom u momentu izglasavanja i usvajanja važećeg zakona (Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama) bila je svojevrsan presedan i svjetlo na kraju tunela mračnih političkih ambicija koje su stajale iznad oreola vjerskih zajednica, čekajući pogodan trenutak da ih i zvanično porobi. Na kraju, kolika je važnost i težina Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama najbolje nam govori primjer Crne Gore u kojoj je zbog promjene Zakona o slobodi vjeroispovijesti došlo do masovnih protesta građana²⁰³ koji su bili pozvani od strane Crkve da brane svoje svetinje i hramove od „zakonskog porobljavanja“ od strane države.

Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama trenutno predstavlja osnovu ostvarivanja mogućnosti i prava za tradicionalne crkve i vjerske zajednice koje su upisane u Registar crkava i vjerskih zajednica.²⁰⁴

Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama - geneza, razvoj i primjena

Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama naslonjen je na Ustav Republike Srbije iz 2006. godine i načelne ustavne odredbe o slobodi misli, savjesti, vjeroispovijesti²⁰⁵ te položaju crkava i vjerskih zajednica.²⁰⁶ Ovaj zakon fokusira se, prije svega, na kolektivnu dimenziju prava

²⁰³ Protesti širom Crne Gore - Ne damo svetinje, Vesti online, dostupno na: <https://www.vesti-online.com/protesti-sirom-crne-gore-ne-damo-svetinje-video/>, preuzeto na dan 17.02.2021.

²⁰⁴ Spisak crkava i vjerskih zajednica, Ministarstvo pravde Republike Srbije, dostupno na: <https://www.mpravde.gov.rs/registar/1138/spisak-crkava-i-verskih-zajednica.php> posjećeno na dan 15.2.2021.

²⁰⁵ Ustav Republike Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 98/2006, član 43

²⁰⁶ Ustav Republike Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 98/2006, član 44

na slobodu vjere (vjerovanja i ortopraksije), kao što sam njegov naziv govori, uređuje odnose između države i vjerskih zajednica. Zakon o pravnom položaju vjerskih zajednica iz 1977. godine prestao je da važi marta 1993. godine na osnovu Zakona o prestanku važenja određenih zakona i drugih propisa, jer nije bio usklađen sa Ustavom Republike Srbije iz 1990. godine. Od tada je područje vjerskih sloboda u Srbiji pravno neregulirano. Godine 2001. Savezna Vlada Republike Jugoslavije pripremila je Prijedlog Zakona o vjerskim slobodama. Savezni Zakon o vjerskim slobodama nije stupio na snagu do februara 2003. godine, kada je Savezna Republika Jugoslavija prestala da postoji, a formirana je državna zajednica Srbije i Crne Gore. Ustav i zakoni državne zajednice Srbije i Crne Gore i njenih konstitutivnih republika dozvoljavaju slobodu vjeroispovijesti. Da bi neka vjerska zajednica počela sa radom potrebno je da se prijavi nadležnoj stanici MUP-a, čime se, zapravo, registrira bogoslužjenje. Crkve i vjerske zajednice (ne sve) bile su aktivni učesnici u kreiranju sadržaja predmetnog zakona. Uslijed različitih političkih dogovora i uređenja vlade i njenih ministarstava usvojene su odluke o postojanju zasebnog Ministarstva vjera kao što je bio slučaj u periodu poslije demokratskih promjena od 2001. do 2012. godine, Nakon 2012. godine Ministarstvo vjera je zamijenjeno Kancelarijom (Upravom) za saradnju sa crkvama i vjerskim zajednicama pri Ministarstvu pravde Republike Srbije.

„Historijski posmatrano, još od vremena slabljenja osmanske vlasti na ovim prostorima, u Srbiji se donose zakoni kojima se uređuje status crkava i vjerskih zajednica i njihov odnos sa državom. Srbija je na donošenje ovih zakona bila primorana odlukama i pritiskom velikih evropskih sila, koje su je, nakon sticanja nezavisnosti, obavezale na poštovanje prava vjerskih manjina.“²⁰⁷ Uslijed obaveza na koje je tadašnja Srbija bila prinuđena potpisivanjem različitih međunarodno priznatih

²⁰⁷ Alen Duraković, *Pravni položaj Islamske zajednice u Srbiji u periodu od 1993. do 2014. godine*, neobjavljen magistarski rad odbranjen na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu 20.07.2017. godine, str. 29

obaveza, kao što su Berlinski kongres,²⁰⁸ dogovora u Kanlidži,²⁰⁹ Senžermenskog ugovora²¹⁰ i državnog akta Ukaza Mihajla Obrenovića,²¹¹ ona je pristupila minimalnoj primjeni preuzetih obaveza, ali isto tako i minimalnom sankcioniranju prekršenih obaveza od strane svog izvršnog aparata. Princip nekažnjivosti za sistemsko protjerivanje muslimanskog stanovništva iz gotovo svih prostora tadašnje države bio je, uslovno rečeno, prešutni dogovor Srbije sa tadašnjim međunarodnim akterima.

Zbog jasnijeg uvida u historiju pravne regulacije položaja crkava i vjerskih zajednica u Srbiji i njihovog odnosa prema državi, neophodno je osvrnuti se na prethodne zakone koji tretiraju ovu tematiku. „U srpskoj modernoj pravnoj istoriji prvi zakon o odnosima crkve i države usvojen je godinu dana nakon Sretenjskog ustava. Zakon pod naslovom *Načertanije o duhovnoj vlasti* izglasala je Narodna skupština 21. maja 1836. godine... Posle Načertanija o duhovnoj vlasti na snazi su bili sledeći zakoni: *Ustrojenije duhovne vlasti Knjaževstva Srbskog*, usvojen 1847; *Zakon o crkvenim vlastima pravoslavne vere*, usvojen 1862; *Zakon o crkvenim vlastima Istočne pravoslavne crkve*, donet 1890. Hatišerifom (1830.) i Ukazom kneza Miloša o ravnopravnosti građana (1859.) priznata je ravnopravnost Jevrejske zajednice u Srbiji. Ukazom kneza Aleksandra Karađorđevića iz 1853. godine zajamčena su i utvrđena prava nepravoslavnih hrišćanskih podanika (protestanti, luterani i kalvini), a Ukazom Kneza Mihaila Obrenovića Srbija je 1868. godine zvanično priznala slobodu ispovedanja islamske vere. Delova-

²⁰⁸ Berlinski kongres je bio skup predstavnika tadašnjih velikih sila Njemačke, Austro-Ugarske, Francuske, Velike Britanije, Italije, Rusije i Osmanskog carstva, koji je pod predsjedavanjem Otta von Bismarcka održan od 13. juna do 13. jula 1878. godine u Berlinu, dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Berlinski_kongres, posjećeno 25.02.2017.

²⁰⁹ Međunarodna konferencija održana 1862. godine u Kanlidži, istanbulskom predgrađu, kojom prilikom su francuska i ruska vlada napravile poseban Sporazum o zajedničkom istupanju u korist Srbije. Ugovorom je bilo propisano da se muslimani imaju „iseliti što je moguće brže“. Odštetu za njihovu pokretnu i nepokretnu imovinu od 9.000.000 groša Srbija je trebala isplatiti Turskoj, preuzeto sa: <http://www.bosnjaci.net/prilog.php?pid=44169>, posjećeno 25.02.2017.

²¹⁰ Ugovor o miru Kraljevine SHS sa Austrijom – Senžermenski ugovor potpisan 1919. godine

²¹¹ Ukaz Mihajla Obrenovića o priznanju islama u Srbiji 1868. godine

nje Rimokatoličke crkve je legalizovano Zakonom o konkordatu između Kraljevine Srbije i Svete Stolice 1914. U Kraljevini Jugoslaviji doneti su sledeći zakoni kojima je uređen religijski sistem društva: Zakon o Srpskoj pravoslavnoj crkvi (1929.), Zakon o verskoj zajednici Jevreja u kraljevini Jugoslaviji (1929.), Zakon o Islamskoj verskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije (1930.) i Zakon o evangeličko-hrišćanskim crkvama i Reformovanoj crkvi u Kraljevini Jugoslaviji (1930.). U drugoj polovini 20. veka, 1953. godine usvojen je na saveznom nivou Zakon o pravnom položaju verskih zajednica, a 1977. godine on je preuzet kao zakon Republike Srbije. Primenjivan je do stavljanja van snage 1993. godine.²¹²

Sadašnji važeći Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama usvojen je 2006. godine i ima ukupno 46 članova, koji su podijeljeni u četiri poglavlja, a to su: Osnovne odredbe, Pravni položaj crkava i verskih zajednica, Delatnost crkava i verskih zajednica i Prelazne i završne odredbe. „Ovaj zakon vraća crkvama status javnih ustanova, javnih organizacija, javnih sistema u društvu. Javna ustanova ili javna organizacija kakva je crkva mora da ima svoje ime; ona ne može da se podvodi pod šire opšte pojmove, a da pri tome bude prepoznata njena posebnost i samobitnost. Crkve i verske zajednice su položaj javne crkve imale u Kraljevini Jugoslaviji. Taj status im je ukinut revolucionarnim zakonodavstvom u drugoj polovini prošlog veka. Ovim zakonom taj status im se ponovo uspostavlja, i to tako što se svima uspostavlja kontinuitet sa najpovoljnijim pravnim položajem koje su ranije imale.“²¹³

U čemu se ogleda autonomnost crkava i vjerskih zajednica

Rekli smo da se zakon sastoji iz četiri poglavlja i da svako poglavlje tretira po jednu oblast vezanu za crkve i vjerske zajednice. Nama je u ovom slučaju zanimljivo drugo poglavlje Zakona koje tretira pravni

²¹² Milan Radulović, *Crkva i država u svetlu Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama* (pogovor), u: *Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama*, Službeni glasnik, Beograd 2006, str. 4-6

²¹³ M. Radulović, *Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama*, str. 57

položaj i autonomnost crkava i vjerskih zajednica i treće, koje tretira djelatnost crkava i vjerskih zajednica. „Zakon propisuje da su crkve i verske zajednice nezavisne od države i jednake pred zakonom, slobodne i autonomne u određivanju svog identiteta i da imaju pravo da samostalno uređuju svoju organizaciju i poredak i samostalno obavljaju svoje unutrašnje i javne poslove.“²¹⁴

Nadalje, država nema pravo da se miješa ni u izbor ili imenovanje sveštenika, odnosno vjerskih službenika koje crkve i vjerske zajednice biraju i imenuju shodno svojim pravilima i propisima.²¹⁵ Crkve i vjerske zajednice imaju status pravnih lica, koji stiču registracijom pri ministarstvu nadležnom za poslove vjera. Zakon uvodi podjelu subjekata vjerske slobode na tri kategorije: tradicionalne crkve i vjerske zajednice, konfesionalne zajednice i druge vjerske organizacije.²¹⁶ Islamskoj zajednici priznat je status tradicionalne vjerske zajednice, kao i njen pravni kontinuitet na osnovu Zakona o Islamskoj vjerskoj zajednici Kraljevine Jugoslavije.²¹⁷

Treći poglavlje Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama tretira djelatnost crkava i vjerskih zajednica koje obuhvata: bogoslužjenje (ortopraksiju), dobrotvornu djelatnost (osnivanje humanitarnih centara pri zajednici), obrazovanje (osnivanje svojih vjerskih škola i vrtića) i kulturnu djelatnost (osnivanje centara za zaštitu i unapređenje ostavštine, kao i izdavačku djelatnost). Crkve i vjerske zajednice imaju pravo da obavljaju vjerske obrede i ostale vjerske aktivnosti u vjerskim objektima koji se nalaze u njihovom vlasništvu ili u iznajmljenim prostorima. Zakon ide korak dalje i legalizira obavljanje vjerskih obreda i ostalih vjerskih djelatnosti i na javnim mjestima, otvorenim prostorima, kao i na mjestima vezanim za značajne historijske događaje ili ličnosti. Vjerski obredi mogu se obavljati na zahtjev nadležnog organa i u javnim ustanovama, naime bolnicama, vojnim i policijskim

²¹⁴ Zakon o crkvama i verskim zajednicama, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 36/06, čl. 6

²¹⁵ Zakon o crkvama i verskim zajednicama, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 36/06, čl. 8

²¹⁶ Zakon o crkvama i verskim zajednicama, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 36/06, čl. 4

²¹⁷ *Službene novine Kraljevine Jugoslavije*, 29/1930

objektima i zavodima za izvršenje krivičnih sankcija, a u školama i ustanovama socijalne i dječije zaštite samo u prigodnim prilikama.²¹⁸ Što se tiče Islamske zajednice u Srbiji, ona je do sada koristila ovo pravo samo u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija.²¹⁹ Bilo je pokušaja da se i u zdravstvenim centrima sa ležajevima obezbijedi prostorija za obavljanje molitve ali je sve ostalo na pokušaju, bez konkretnih koraka u realizaciji. Kada je u pitanju vjersko djelovanje u oružanim snagama, Zakon o Vojsci Srbije predvidio je organiziranje vjerske službe²²⁰, koja je detaljnije normirana Uredbom o vršenju vjerske službe u Vojsci Srbije.²²¹ Utvrđeno je da tu službu vrše sveštenici, odnosno vjerski službenici tradicionalnih crkava i vjerskih zajednica koji obavljaju bogoslužbene i ostale vjerske aktivnosti, u skladu sa njihovim autonomnim propisima.²²²

Konkretni problemi u ostvarivanju autonomnog djelovanja

Na osnovu kratkog osvrta na pružene mogućnosti prema navedenom zakonu, može se zaključiti da je tekst zakona prihvatljiv, ali da je njegova realizacija sporna. Činjenica je da je u osnovnoj izradi teksta Zakona bila izostavljena Islamska zajednica i da je ona kao i nekoliko drugih zajednica tekst Zakona dobila na ocjenu u finalnoj verziji Zakona i na taj način je njeno učešće u kreiranju zakona svedeno samo na mogućnost prigovora. Realizacija je posebno sporna u ostvarivanju restitucije vakufske imovine, obezbjeđivanju prostora za molitve u javnim ustanovama koje su zakonom regulirane, vlasništvu nad objektima i upravljanju istim, turističkim putokazima prema

²¹⁸ Zakon o crkvama i verskim zajednicama, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 36/06, čl. 31, st. 1, 2 i 4

²¹⁹ Otvoren Mesdžid u KPZ-u u Nišu, preuzeto sa: <http://mesihat.org/2010/05/23/otvoren-mesdid-u-kpz-u-u-niu/>, posjećeno 22.02.2017.

²²⁰ Zakon o Vojsci Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 116/07 i 88/09, čl. 25

²²¹ Uredba o vršenju verske službe u Vojsci Srbije, *Službeni glasnik Republike Srbije*, br. 22, od 31. marta 2011.

²²² E. Memišević, *Savremeno regulisanje slobode religije u BiH, Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori*, str. 514-515

značajnim destinacijama koje su vezane za određenu vjersku zajednicu i sl.

Kada govorimo o restituciji vakufske imovine crkvama i vjerskim zajednicama, nemoguće je a ne primijetiti da se manjim vjerskim zajednicama na prostoru Srbije jako malo vratilo, dok je taj procenat znatno veći kada je u pitanju Pravoslavna crkva. Prostorije za obavljanje molitve ne postoje niti u jednoj ustanovi za koju je data saglasnost da se može obavljati molitva, a kada je u pitanju upravljanje objektima i posjedom tu su iskustva različita.

U članu 7. drugog poglavlja Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama stoji:

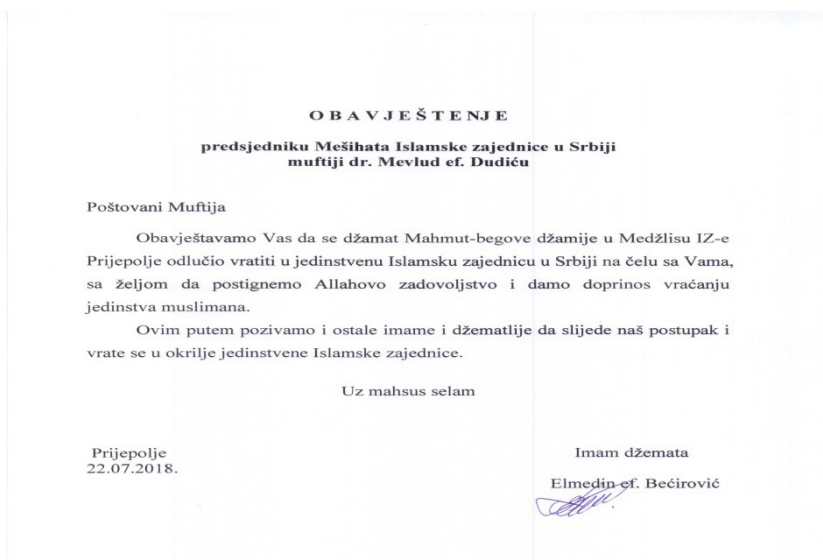
„Država ne može ometati primenu autonomnih propisa crkava i verskih zajednica. Za izvršenje pravosnažnih odluka i presuda koje izdaju nadležni organi crkava i verskih zajednica država pruža odgovarajuću pomoć, na njihov zahtev, u skladu sa zakonom.“²²³

U prilogu teksta predstavljamo nekoliko dokumenta koji ukazuju na neodlučnost izvršnog aparata i asistiranje prilikom sprovođenja pravosnažnih odluka koje donosi vjerska zajednica (u ovom slučaju Islamska zajednica u Srbiji). Radi se o slučaju vraćanja jednog džemata²²⁴ u legalne tokove Islamske zajednice. Unutar obavještenja²²⁵ koje je upućeno od strane imama i džemata jasno se iskazuje namjera da se džemat vrati u legalni sistem Islamske zajednice (dokument u prilogu). Nakon realizacije i formalno-pravnog vraćanja džemata u sistem Islamske zajednice uslijedila je tužba Osnovnom sudu u Prijepolju od strane „druge islamske zajednice“, koja tvrdi da je promjena nezakonita.

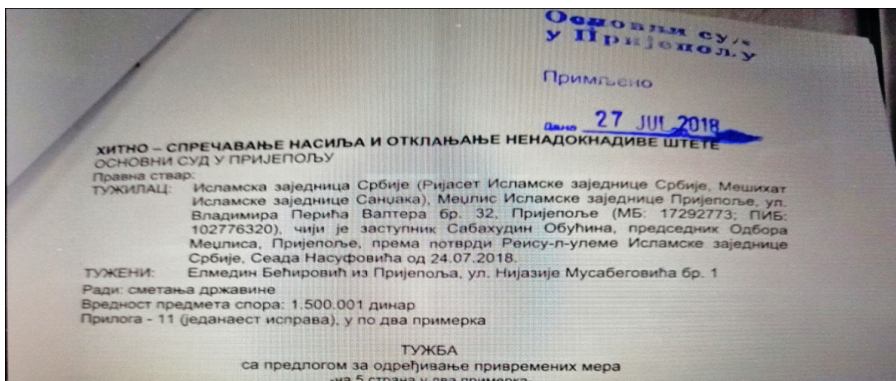
²²³ Zakon o crkvama i verskim zajednicama, *Službeni glasnik Republike Srbije*, 36/06, čl. 7, st. 1 i 2

²²⁴ Džemat je najmanja organizaciona jedinica unutar sistema Islamske zajednice. Džemat čine određeni broj domaćinstva okupljenih na jednom prostoru u kojem postoji džamija ili mesdžid

²²⁵ Dokument u posjedu autora

Međutim, tuženi nije pravno lice (Islamska zajednica u Srbiji) već je tuženi fizičko lice, tj. uposlenik (imam) džamije, kojem se na teret stavlja nezakonita radnja. Iz tužbe²²⁶ (dokument u prilogu) može se „uslovno“ zaključiti da je vlasnik džamije ujedno i imam džamije, što je apsurd. „Starateljstvo“ (vlasništvo) nad džamijom samo i isključivo može imati Islamska zajednica kao pravno lice, a nikako pojedinac ili fizičko lice.

²²⁶ Dokument u vlasništvu autora

Kako je podnesak obiman i ne daje nam mogućnost da ga priložimo u cijelosti, osvrnut ćemo se na suštinu tužbe. Tužilac traži od imama (fizičko lice) da preda džamiju i prestane sa ometanjem svojine. Tužilac se poziva na Zakon o osnovama svojinsko-pravnih odnosa i traži sudsku zaštitu i asistiranje izvršne vlasti za vraćanjem spornog objekta (džamije) u svoje vlasništvo.

U rješenju presude²²⁷ nalaže se tuženom (naglašavam: fizičko lice) da vrati objekat i zabranjuju mu se bilo kakve radnje na objektu. Iz presude se može utvrditi da Sud nije uzeo u razmatranje činjenicu da tuženi imam (fizičko lice) ne može vratiti objekat tužiocu jer on nije njegov vlasnik već je samo uposlenik. Tužilac traži da sud zabrani bilo kakve radnje na objektu smatrajući ih štetnim, iako objekat ne pripada tužiocu već drugom pravnom licu. Na kraju, iz cijelog postupka i nakon uvida u spise jasno se da zaključiti da Sud među svojim usposlenicima nema osobe koje usko poznaju tematiku vezanu za vjerske zajednice i uslijed toga vrlo često im se dešava da „lutaju“ u svojim presudama i parničnim postupcima.

Evidentno je da asistencija države kada su u pitanju zvanične odluke manjih vjerskih zajednica i crkava na prostoru Srbije jasno izostaje, dok u slučaju odluka koje donosi većinska Crkva uredno sprovodi u djelo. Identičan problem je u slučaju restitucije imovine vjerskih zajednica.

²²⁷ Dokument u posjedu autora

Република Србија
ОСНОВНИ СУД У ПРИЈЕПОЉУ
8 П.бр. 453/18
31.07.2018. године
Пријепоље

ОСНОВНИ СУД У ПРИЈЕПОЉУ, судија Драган Тописировић, у правној ствари тужиоца Исламска заједница Србије (Ријасет Исламске заједнице Србије, Мешихат Исламске заједнице Санџака), Меџлис Исламске заједнице Пријепоље, ул. Владимира Перића Валтера бр.32, Пријепоље, коју заступа Сабахудин Обућина, председник Одбора Меџлиса, Пријепоље, према потврди Реиси-л-улеме Исламске заједнице Србије, против туженог Елмедина Бећиревића из Пријепоља, ул. Нијазије Мусабеговића бр.1, ради сметања са предлогом за издавање привремене мере, дана 31.07.2018. године, донео је :

РЕШЕЊЕ

УСВАЈА СЕ предлог тужиоца Исламска заједница Србије (Ријасет Исламске заједнице Србије, Мешихат Исламске заједнице Санџака), Меџлис Исламске заједнице Пријепоље против туженог Елмедина Бећиревића из Пријепоља и **ОДРЕЂУЈЕ СЕ ПРИВРЕМЕНА МЕРА** тако што се ради отклањања опасности од насиља и веће ненадокнадиве штете уређује спорни однос између тужиоца и туженог, на начин да се туженом забрањује да трећим лицима преда у државину и на коришћење објекат Махмут-бегове џамије у Пријепољу, приближне површине 185 м2, у ул. Нијазије Мусабеговића бб, са припадајућим земљиштем приближне површине 513 м2, уписаним у листу непокретности број 3213 КО Пријепоље , кат. парц. бр. 405, под претњом изрицања новчане казне из члана 131. Закона о извршењу и обезбеђењу за свако поступање супротно овом решењу.

ОДБИЈА СЕ предлог за одређивање привремене мере којим је тужилац тражио да се ОБАВЕЖЕ тужени да испразни и преда тужиоцу објекат Махмут-бегове џамије у Пријепољу, приближне површине 185 м2, у ул. Нијазије Мусабеговића бб, са припадајућим земљиштем приближне површине 513 м2, уписаним у листу непокретности број 3213 КО Пријепоље , кат. парц. бр. 405, као и да тужиоцу преда све кључеве од промене браве и катанца, постојећих, на улазним вратима Махмут-бегове џамије у Пријепољу, све у року од 8 дана, под претњом изрицања новчане казне из члана 131. Закона о извршењу и обезбеђењу за свако поступање супротно овом решењу.

УСВАЈА СЕ предлог тужиоца Исламска заједница Србије (Ријасет Исламске заједнице Србије, Мешихат Исламске заједнице Санџака), Меџлис Исламске заједнице Пријепоље против туженог Елмедина Бећиревића из Пријепоља и **ОДРЕЂУЈЕ СЕ ПРИВРЕМЕНА МЕРА** тако што се ЗАБРАЊУЈЕ туженом да предузима радње које могу нанети штету тужиоцу на објекту Махмут-бегове џамије у Пријепољу, приближне површине 185 м2, у улици Нијазије Мусабеговића бб, са припадајућим земљиштем приближне површине 513 м2 уписаним у листу непокретности број 3213 КО Пријепоље, кат. парц. бр. 405, као и да врши било какве

ZAKLJUČAK

Kratkom analizom Zakona o crkvama i vjerskim zajednicama koji je usvojen 2006. godine možemo zaključiti da postoje dobre osnove za ostvarivanje prava crkava i vjerskih zajednica na prostoru Srbije. Možemo zaključiti da su vjerske zajednice slobodne u svom uređenju i načinu funkcioniranja, kao i da su slobodne da u zakonskim okvirima ostvaruju svoje mogućnosti koje su im zakonom zagarantirane.

Ono što nismo sigurni da u praksi postoji, ali da je u Zakonu navedeno, jeste autonomnost raspolaganja svojom imovinom. Slučaj Mahmud-begove džamije u Prijepolju jasan je pokazatelj da izvršna vlast neće ili ne želi da djeluje u cilju sprovođenja zvaničnih odluka Islamske zajednice u Srbiji. Iskustveno govoreći, izvršna vlast djeluje samo ukoliko postoji politički pritisak. Uprkos činjenici da Zakon o crkvama i vjerskim zajednicama zabranjuje registraciju vjerskih zajednica sa istim ili identičnim imenom, zvanična vlast je slijepa na činjenicu da je država registrirala dvije vjerske zajednice i na taj način direktno ugrozila primjenu zakonskih normi, ali i ostvarenja ciljeva vjerskih zajednica.

Neophodno je, shodno postojećem zakonu, raditi na ostvarenju onih mogućnosti koje su date, a koje je moguće realizirati.